

POSTANOWIENIE

4 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Krajewski

na posiedzeniu niejawnym 4 października 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku M.S.

z udziałem M.S.1

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej M.S.1

od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku

z 31 października 2022 r., XVI Ca 94/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od M.S.1 na rzecz M.S. 5400 zł zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 31 października 2022 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił apelację uczestnika od postanowienia Sądu Rejonowego w Malborku z 25 listopada 2021 r., którym oddalono wniosek o podział majątku wspólnego

Uczestnik wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego, zaskarżając je w całości. Wskazał, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.) oraz występują w niej istotne zagadnienia

prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a także, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Nieważność postępowania miała polegać na tym, że pełnomocnik skarżącego nie miał możliwości uczestnictwa w rozprawie apelacyjnej, w konsekwencji czego skarżący został pozbawiony możliwości obrony swoich praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Zdaniem skarżącego skarga jest oczywiście uzasadniona z tego względu, że Sąd drugiej instancji nie rozpoznał wszystkich zarzutów apelacyjnych. W ramach wykazania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. skarżący pytał, po pierwsze, czy w oparciu o art. 684 w zw. z art. 567 § 3 w zw. z art. 321 § 1 k.p.c. sąd w sprawie o podział majątku wspólnego może swoim rozstrzygnięciem objąć żądanie, które nie zostało zgłoszone przez żadnego z uczestników postępowania, oraz, po drugie, czy zaliczenie do majątku wspólnego nakładów poczynionych z majątku osobistego uczestnika może stanowić błąd co do prawa skutkujący nieważnością umowy z 21 stycznia 2020 r. o podział majątku.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawczyni wniosła m.in. o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie od uczestnika na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, którego celem jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa, usunięcie z obrotu prawnych orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Ograniczenie przesłanek do czterech ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest uzasadnione jedynie w sprawach, w których mogą być zrealizowane te funkcje,

a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

Odnosząc się do przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. wskazać należy, że w niniejszej sprawie nie zachodzi nieważność postępowania. Nie może być bowiem mowy o pozbawieniu strony możliwości obrony swoich praw ze względu na niezawiadomienie jej o rozprawie apelacyjnej i o uniemożliwieniu jej w niej udziału, gdyż taka rozprawa w ogóle się nie odbyła, a postanowienie zostało wydane przez Sąd drugiej instancji na posiedzeniu niejawnym.

Wskazana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka zachodzi wówczas, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze jest dostrzegalna *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (zob. postanowienia SN: z 29 listopada 2022 r., I CSK 4912/22; z 30 listopada 2022 r., I CSK 2735/22; z 20 października 2023 r., I CSK 1612/23; z 26 października 2023 r., I CSK 76/23, i z 31 października 2023 r., I CSK 4805/22).

Skargi kasacyjnej nie można uznać za oczywiście uzasadnioną. Przede wszystkim wskazać należy, że z obowiązku wynikającego z art. 378 § 1 k.p.c. nie wynika konieczność odrębnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu orzeczenia każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające uznaje się

odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (zob. wyrok SN z 24 marca 2010 r., V CSK 296/09, i postanowienia SN z 29 lutego 2024 r., I CSK 1038/23, i z 26 marca 2024 r., I CSK 6890/22). Zauważyć przy tym należy, że zarzut naruszenia art. 378 i 382 k.p.c. jest zarzutem naruszenia prawa procesowego w rozumieniu art. 398¹ § 1 pkt 2 k.p.c., co oznacza, że dla przyjęcia jego zasadności konieczne jest wykazanie, że zarzucane uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Wykazanie oczywistej zasadności tego zarzutu wymagałoby również wykazania takiego wpływu, co jest niemożliwe w sytuacji, w której skarżący w ogóle nie wskazuje, które zarzuty apelacyjne nie zostały rozpoznane.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. może być wyłącznie problem o charakterze prawnym, a nie faktycznym lub wynikającym ze stwierdzonych przez skarżącego uchybień sądu. Jego rozstrzygnięcie powinno stwarzać realne i poważne trudności, mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, na tle której zostało sformułowane, a także innych potencjalnych lub rzeczywiście toczących się spraw. Skarżący powinien w tym przypadku przedstawić pogłębioną argumentację. Zagadnienie prawne nie może odnosić się do subiektywnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (zob. np. postanowienia SN: z 16 maja 2018 r., II CSK 15/18; z 24 kwietnia 2018 r., IV CSK 552/17; z 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, i z 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17). Powinno ono zostać sformułowane na tle dokonanych przez sąd ustaleń faktycznych, a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny, tak aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się wyłącznie do samej subsumpcji stanu faktycznego i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN z 31 października 2023 r., I CSK 4205/22, i z 16 listopada 2023 r., I CSK 3355/23).

Zagadnień zaprezentowanych przez skarżącego nie można uznać za istotne. W odniesieniu do pierwszego z nich należy wskazać, że oddalenie wniosku było skutkiem ustalenia przez Sądy *meriti*, iż majątek wspólny nie istnieje. Ustalenia zaś co do składu majątku wspólnego na podstawie art. 684 w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. sąd jest zobowiązany poczynić z urzędu (zob. m.in. wyroki SN z 30 stycznia 2009

r., II CSK 450/08, i z 2 kwietnia 2009 r., IV CSK 566/08). Drugie z zagadnień jest wprost odniesione wyłącznie do niniejszej sprawy oraz konkretnej umowy i nie miałyby znaczenia dla innych toczących się spraw.

Z tych przyczyn należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. oraz art. 98 § 1, 1¹, 3 i 4, art. 99 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 4 ust. 1 pkt 8 w zw. z § 2 pkt 7 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(E.M.)

[ms]